

FORMULARZ KWERENDY INSTYTUCJI MUZEALNYCH

Projekt „*Muzea w polskiej kulturze pamięci (do 1918 r.): wczesne instytucje muzealne wobec muzeologii cyfrowej*”

finansowany ze Środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego
w Ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki 2015.

INFORMACJE OGÓLNE:

Lokalizacja: Miejscowość/ Region / Kraj

Ojców, Królestwo Polskie,

Tytuł/pełna nazwa instytucji:

Muzeum Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w Ojcowie

Typ instytucji: muzeum publiczne, zbiory muzealne instytucji lub organizacji (biblioteka, towarzystwo naukowe), kolekcja prywatna

zbiory muzealne PTK

Opis instytucji/skrócony (wg wzoru: typ instytucji, charakter zbiorów):

Muzeum krajoznawcze w Ojcowie utworzone zostało w 1908 r. przez Stanisława Jana Nepomucena Czarnowskiego, przy współpracy z Oddziałem Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w Miechowie. Muzeum gromadziło przede wszystkim okazy mineralogiczne i przyrodnicze. W czasie I wojny światowej zbiory zostały rozgrabione. Muzeum wznowiło swoją działalność w dwudziestolecium międzywojennym. W czasie II wojny światowej zostało zniszczone.

Daty działalności / zakres czasowy:

1908 z przerwami do czasów obecnych

Dostępność

Od czasu powstania w 1908 roku placówka naukowo-badawcza, w 1938 udostępniona zwiedzającym.

Typ relacji instytucji wobec pamięci

Rodzaj pamięci

Obszar pamięci/ nośnik pamięci/ rodzaj zbiorów

--

DANE INSTYTUCJI :

	OBECNIE	DAWNIEJ
ADRES / SIEDZIBA DANE ADMINISTRACYJNE – województwo/powiat/gmina/ulica/ nr działki, zmiany siedzib (daty); REGION HISTORYCZNY		1908: Brama Zamkowa w Ojcowie
DANE KONTAKTOWE TELEFON / EMAIL/ WWW		
GODZINY OTWARCIA		1938: codziennie: 11.00-13.00; niedz. i Święta: 16.00-18.00
DYREKTORZY		
ZARZĄDCA		
Budynek muzealny (przekształcenia/nowo wybudowany/zaadoptowany)		

INFORMACJE HISTORYCZNE:

Zmiany w nazwach:

--

Misja muzeum/ założenia kolekcjonerskie/ cele działalności

--

Zakres terytorialny (zawarty w misji muzeum)

--

Założyciele/ właściciele: osoby lub instytucje (podstawowe dane biograficzne lub krótka charakterystyka)

Stanisław Jan Nepomucen Czarnowski - Członek -korespondent z Miechowa - (1847 -1929) - archeolog, historyk prasy i literat. Założyciel Muzeum PTK w Miechowie. Od 1895 prowadził systematyczne badania wykopaliskowe w jaskiniach Doliny Prądnika; od 1909 zaczął wydawać pracę *Polska przedhistoryczna* (t. 1–5). (Encyklopedia PWN)

Pracownicy: opiekunowie, dyrektorzy, kustosze, muzeolodzy (podstawowe dane biograficzne, ważniejsze osiągnięcia)

Stanisław Jan Nepomucen Czarnowski - Członek -korespondent z Miechowa;

Baltazar Wolniewicz - członek-korespondent, właściciel zakładu fotograficznego i dyrektor zakładu leczniczego; dr Leon Kozłowski oraz b. poseł na Sejm, dzierżawca dóbr Ojcowa – Waligórski.

J. Chełmiński

Opiekę nad zbiorami sprawowali działacze wówczas miejscowy członek-korespondent PTK B. Wolniewicz, właściciel zakładu fotograficznego oraz dr Kozłowski, dyrektor zakładu leczniczego „Goplana” i p. Waligórski, były poseł na Sejm, dzierżawca dóbr w Ojcowie.

W 1936 r. kustoszem Muzeum został Feliks Przyjemski. Zbiorami zajmowała się kustosz, Danuta Mejro, historyk sztuki i etnograf.

Organizacje związane z muzeum oraz działające przy muzeum (krótka charakterystyka, najważniejsze postaci, historia, datowanie)

powstałego w 1909 r. Towarzystwo Przyjaciół Ojcowa

Szczegółowa historia instytucji

Muzeum Krajoznawcze w Ojcowie utworzone zostało w 1908 r. przez Stanisława Jana Nepomucena Czarnowskiego i pozostawało “w stałym związku” z Oddziałem Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w Miechowie. Siedziba muzeum była komnata nad bramą zamkową w Ojcowie. Opiekę nad zbiorami sprawowali działacze B. Wolniewicz, dr Kozłowski i p. Waligórski. Zbiory stopniowo wzrastały dzięki działaczom Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, powstałego w 1909 r. Towarzystwo Przyjaciół Ojcowa oraz zwiedzającym muzeum. Ważnym źródłem pozyskiwania okazów stały się także wycieczki krajoznawcze. W celu przygotowania właściwej ekspozycji zbiorów zorganizowano zbiórkę z przedstawieli amatorskich na wykonanie szaf i gablot (w 1908 roku zebrano 320 rubli). Zbiory zostały opisane i skatalogowane w katalogu zbiorów ułożonym przez J. Chmielińskiego. Spora ilość kości kopalnych z jaskiń pozostawała nieopisana i oczekiwała na rozpoznanie przez znawców specjalistów. W czasie pierwszej wojny światowej zbiory Muzeum zostały rozgrabione.

W 1920 r. muzeum wznowiło swoją działalność dzięki środkom Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego. W 1935 r. otwarto nową ekspozycję, a Muzeum

znalazło się pod opieką Uzdrowiska Ojców. Zbiory zinwentaryzowano i zgromadzono je w 4 działach: archeologicznym, botanicznym, zoologicznym i fotograficznym. W czasie II wojny światowej zbiory uległy zniszczeniu. Kontynuatorem tradycji Muzeum krajoznawczego jest Muzeum Regionalne PTTK w Ojcowie.

ZBIORY

Charakterystyka zbiorów (wraz z danymi ilościowymi)

po 1908: ok. 500 muzealiów z dziedziny archeologii, etnografii i historii Powstania Styczniowego; minerały, skały, skamieniałości, wykopaliska, kolekcja botaniczna; eksponaty związane z historią Ojcowia i okolic

1935: 2094 pozycje

Zbiory gromadzono w związku z prowadzonymi badaniami naukowymi w Dolinie Prądnika. Okazy muzealne dostarczały wycieczki krajoznawcze.

Obiekty szczególne (o szczególnym znaczeniu symbolicznym, ważne dla nauki lub sztuki, komentowane, słynne)

po 1908: zbiory muzealne eksponowane były w szafach i gablotach, które wykonane zostały z pieniędzy zebranych w czasie zorganizowanych w tym celu amatorskich przedstawień teatralnych

1910: "Gabloty obejmują nader piękne i starannie ułożone okazy botaniczne z zielnikami wielu rzadkich roślin, dokładnie oznaczonych przez P. Gampfa, nadleśnego Ojcowia" ("Ziemia" 1910, nr 46, s. 736)

Strategia pozyskiwania zbiorów

Darczyńcy/Fundatorzy/Sprzedawcy (imiona i nazwiska, charakterystyka przekazanych darów/sprzedanych eksponatów; data)

Ekspedycje naukowe organizowane przez muzeum

Transfery zbiorów: data, okoliczności, zakres, ostateczna lokalizacja

1936: 3593 osoby

1938: 5 628 osób

WYSTAWY I DZIAŁALNOŚĆ POPULARYZATORSKA:

Wystawy stałe

--

Wystawy czasowe

--

Katalogi zbiorów i wystaw oraz przewodniki

1908 - Katalog zbiorów sporządzony przez J. Chełmińskiego, obejmujący minerały, skały, skamieniałości, wykopaliska, rośliny, kości kopalne z jaskini.

Inne publikacje (wydawane przez instytucję)

--

Współpraca instytucjonalna (muzea, uczelnie, towarzystwa, administracja itd.)

--

Zasięg działalności (informacje o miejscu pochodzenia zwiedzających, komentatorów, autorów relacji itd.)

--

Zwiedzający (charakterystyka statystyczna, ważniejsze osobistości)

--

ŹRÓDŁA:

Bibliografia

Rocznik PTK 1908, s. 19, 146. Rocznik PTK 1909, s. 152 "Ziemia" 1910, nr 46, s. 735-736 M. Treter, <i>Muzea współczesne. Studium muzeologiczne. Początki, rodzaje, istota i organizacja muzeów. Publiczne zbiory muzealne w Polsce i przyszły ich rozwój</i> , Lwów 1917, s. 45. A. Patkowski, <i>Polskie Towarzystwo Krajoznawcze (1906-1931) na terenie województwa kieleckiego</i> , Kraków 1931, s. 3. S. Lorentz, <i>Muzea i zbiory w Polsce 1945-1955</i> , Warszawa 1956, s. 249. S. Szymański, <i>Muzea Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego</i> , Warszawa 1990, s. 61-62.

Archiwa / zespoły archiwalne / źródła / inwentarze / księgi gości

--

Zasoby ikonograficzne (opis, lokalizacja)

--

Ciekawe cytaty

--

UWAGI:

--

OPRACOWANIE:

Autor opracowania:

Małgorzata Wawrzak

Data sporządzenia karty:

11 marca 2019

Wyjazdy studyjne w celu wykonania karty, daty:

--

METADANE* (wypełnia redaktor portalu)

TYTUŁ (Miejscowość-nazwa instytucji)	
LOKALIZACJA GPS	
KLASYFIKACJE	
DATA UTWORZENIA	
AUTOR WPISU/REDAKTOR/KOREKTOR	
RELACJE	
TAGI	
SYGNATURA	
PRAWA	

